

**Jaarverslag 2007 van
Stichting Pensioenfonds Invista
Dordrecht**

INHOUDSOPGAVE	PAGINA
A VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN	
1 Verslag van het verantwoordingsorgaan	1
2 Reactie van het bestuur op het oordeel van het verantwoordingsorgaan	2
B BESTUURSVERSLAG	
1.1 Algemeen	3
1.1.1 Doelstelling	3
1.1.2 Pensioenregeling	3
1.1.3 Herverzekering	5
1.1.4 Beleggingen	5
1.1.5 Uitvoeringsovereenkomst	5
1.1.6 Bestuur en adviseurs	6
1.1.7 Kengetallen	7
1.2 Gang van zaken gedurende het verslagjaar	8
1.2.1 Deelnemersbestand	12
1.3 Beleggingsbeleid	13
1.4 Risicoparagraaf	15
1.5 Informatie over de verwachte gang van zaken in 2008	23
1.6 Samenvatting en conclusies	23
C JAARREKENING	
2 Balans per 31 december 2007	25
2.1 Staat van baten en lasten over 2007	26
2.2 Kasstroomoverzicht over 2007	27
2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	28
2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2007	31
2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2007	38
D OVERIGE GEGEVENS	
3.1 Bestemming saldo van baten en lasten	43
3.2 Bestemming resultaat 2007	43
3.3 Gebeurtenissen na balansdatum	43
3.4 Uitvoeringsovereenkomst	44
3.5 Accountantsverklaring	45
3.6 Actuariële verklaring	46

VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

In het kader van de principes goed pensioenfondsbestuur is met ingang van 1 januari 2008 een Verantwoordingsorgaan ingesteld. In het kader van genoemde principes, is het Verantwoordingsorgaan gevraagd een oordeel te geven over het door het bestuur gevoerde beleid over 2007.

In dit eerste jaar van functioneren heeft het Verantwoordingsorgaan geen overleg gevoerd met de accountant en/of andere externe deskundigen.

Oordeel

Het Verantwoordingsorgaan is van mening dat zij, gelet op de korte periode van aanstelling, niet in staat is een gedegen oordeelsvorming te geven omtrent het door het bestuur gevoerde beleid in 2007. Het Verantwoordingsorgaan beschouwt het boekjaar 2007 dan ook als een oriëntatiejaar, waarbij zij voor het eerst kennis heeft genomen van de gang van zaken met betrekking tot het jaarwerk evenals de fondsdocumenten. Het Verantwoordingsorgaan onthoudt zich daarmee van enig oordeel. Het Verantwoordingsorgaan heeft verder geen kennis opgedaan met betrekking tot het premiebeleid, toeslagbeleid en/of beleggingsbeleid en kan daarom geen op- of aanmerkingen ten aanzien van dit beleid te geven.

Dordrecht, 18 juni 2008

Het Verantwoordingsorgaan van Stichting Pensioenfonds Invista

REACTIE VAN HET BESTUUR OP HET OORDEEL VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN

Het bestuur waardeert de betrokkenheid van de leden van het Verantwoordingsorgaan om zitting te nemen in dit orgaan, ten zeerste. Voorts is het bestuur zich bewust van het feit dat het Verantwoordingsorgaan, geldt op de zeer korte periode van instelling en het hiermee verband houdende gebrek aan kennis, niet in de gelegenheid is om een gedegen oordeel te geven omtrent het door haar gevoerde beleid in 2007.

Het bestuur zal in overleg met de leden van het Verantwoordingsorgaan een opleidingstraject vaststellen en ziet de samenwerking met het Verantwoordingsorgaan met vertrouwen tegemoet.

Reactie van het bestuur

Het bestuur kan zich vinden in het oordeel van het Verantwoordingsorgaan. Het bestuur verheugt zich op een goede samenwerking met het Verantwoordingsorgaan in 2008 waarbij onder andere overleg zal plaatsvinden over het communicatie- en voorlichtingsbeleid alsmede de inrichting en samenstelling van het intern toezicht.

Dordrecht, 18 juni 2008

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista

BESTUURSVERSLAG

1.1 Algemeen

De Stichting Pensioenfonds Invista is opgericht op 18 november 2004 en heeft statutair haar zetel te Dordrecht. Het pensioenfonds voert sinds 1 januari 2005 de pensioenregelingen uit die INVISTA (Nederland) BV voor haar werknemers heeft getroffen.

1.1.1 Doelstelling

De Stichting stelt zich ten doel de verstrekking van pensioenen en andere uitkeringen ter zake van ouderdom, invaliditeit en overlijden van deelnemers en gewezen deelnemers alsmede hun nabestaanden, een en ander overeenkomstig de bepalingen van de statuten en de pensioenreglementen.

1.1.2 Pensioenregeling

Het pensioenfonds voert twee regelingen uit. De hieruit voortvloeiende rechten en plichten zijn opgenomen in de pensioenreglementen. Hierna wordt op hoofdlijnen een overzicht van de reglementen gegeven.

Pensioenreglement A

Reglement A is van toepassing op werknemers op de vestigingen Dordrecht, Rozenburg en Kerkrade die deelnemer waren aan de vorige regeling, en zowel op 31 december 2005 als op 1 januari 2006 in dienst waren, alsmede op werknemers die op of na 1 januari 2006 in dienst getreden zijn bij de vestiging Kerkrade. Deze regeling is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.

De pensioengrondslag is gelijk aan het basis-jaarsalaris verminderd met de franchise. Het basis-jaarsalaris is gelijk aan 13,96 maal het bruto maandsalaris, inclusief de ploegentoeslag. De franchise bedraagt (1 januari 2007) Euro 12.817 en kan door het bestuur worden aangepast. De opbouw van het oudedagspensioen bedraagt 2,00% van de pensioengrondslag.

Pensioenreglement B

Reglement B is van toepassing op deelnemers die op of na 1 januari 2006 in dienst gekomen zijn op de vestigingen Dordrecht en Rozenburg. Deze regeling bestaat uit twee modules.

Module 1 geldt voor het salarisgedeelte tot Euro 30.275 per jaar (per 1 januari 2007). Module 1 is een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. De pensioengrondslag is gelijk aan het basis-jaarsalaris verminderd met de franchise. Het basis-jaarsalaris is gelijk aan 13,96 maal het bruto maandsalaris, inclusief de ploegentoeslag. De franchise bedraagt Euro 12.817 en kan door het bestuur worden aangepast. De opbouw van het oudedagspensioen bedraagt 2,00% van de pensioengrondslag.

Module 2 geldt voor het salarisgedeelte boven Euro 30.275, en is een beschikbare premieregeling, waarbij de beschikbare premie jaarlijks direct wordt omgezet in een pensioenaanspraak.

Voor beide regelingen gelden de volgende bepalingen:

Nabestaandenpensioen

Het basis-nabestaandenpensioen (weduwe-, weduwnaars- en partnerpensioen) is gelijk aan 70% van het in uitzicht gestelde oudedagspensioen.

Het basis-wezenpensioen is gelijk aan:

- indien er 1 pensioengerechtigd kind is: 20%
- indien er 2 pensioengerechtigde kinderen zijn: 35%
- indien er 3 of meer pensioengerechtigde kinderen zijn: 45%

van het basis-oudedagspensioen. Ieder kind heeft recht op een evenredig deel van het uit te keren basis-wezenpensioen. Voor volle wezen wordt het basis-wezenpensioen verdubbeld.

Toetredingsleeftijd

De toetredingsleeftijd is 21 jaar.

De pensioenleeftijd is 65 jaar.

Part-time medewerkers

Voor part-time medewerkers wordt een pensioen opgebouwd naar rato van het percentage dat de medewerker werkzaam is.

Herschikkingsregeling

De (gewezen) deelnemer heeft eenmalig het recht de pensioenen op de werkelijke pensioendatum te herschikken. Dit recht betreft de uitruil van nabestaanden- in ouderdomspensioen en omgekeerd, en het eerder laten ingaan van het ouderdomspensioen. De minimum pensioenleeftijd is 60 jaar.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

De pensioenregeling voorziet in een premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid. Er wordt volledige premievrijstelling toegekend indien de werknemer reeds tenminste een jaar onafgebroken een WIA-uitkering heeft ontvangen en alsdan recht heeft op een uitkering krachtens de WIA wegens arbeidsongeschiktheid van 80% of meer.

Indexatie van de pensioenen

Het is het streven van het pensioenfonds de opgebouwde pensioenaanspraken in de middelloonregeling (reglement A, en module 1 van reglement B) elk jaar te verhogen met het percentage van de gemiddelde loonstijging bij de INVISTA (Nederland) B.V. bedrijven. Het pensioenfonds houdt hiervoor een bestemmingsreserve aan. De verhogingen zijn evenwel uitsluitend ter beoordeling van het bestuur.

Het pensioenfonds streeft ernaar reeds ingegane pensioenen en pensioenen van gewezen deelnemers aan te passen met het percentage van de prijsinflatie. De verhoging kan alleen plaatsvinden uit de overrente. Er wordt voor deze voorwaardelijke toezegging geen bestemmingsreserve gevormd en er wordt geen premie betaald. De verhogingen zijn uitsluitend ter beoordeling van het bestuur.

1.1.3 Herverzekering

Alle pensioenverplichtingen die voortkomen uit de pensioenregeling waren herverzekerd op basis van een garantiecontract bij Nationale Nederlanden. Per 31 december 2007 is de looptijd van dit contract geëindigd. Met ingang van 1 januari 2008 zijn de pensioenverplichtingen herverzekerd op basis van een kapitaalcontract bij Nationale Nederlanden met een looptijd van 5 jaar (einde looptijd 31.12.2012). Aan het eind van de contractperiode deelt het pensioenfonds voor 70% in de som van de technische resultaten. Het risico Premievrijstelling bij Arbeidsongeschiktheid is eveneens bij Nationale Nederlanden herverzekerd.

1.1.4 Beleggingen

De beleggingen zijn ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. ING Investment Management voert het vermogensbeheer uit volgens een door het bestuur in overleg met Nationale Nederlanden vastgesteld beleggingsmandaat. Hierin is beschreven hoe, en binnen welke bandbreedte, de gelden van de Stichting worden belegd.

De zg. strategische asset allocatie bestaat voor 60 (-5/+ 15)% uit vastrentende waarden (obligaties) en voor 40 (-20+15)% uit zakelijke waarden (aandelen). Liquiditeiten maken voor 0 (+5/-5)% deel uit van de beleggingen.

De vastrentende portefeuille is opgebouwd uit participaties in het ING Fixed Income All Grade Basis Fonds en het ING Fixed Income All Grade Long Duration Basis Fonds alsmede uit Interest Rate Swaps. Door de verhouding tussen deze fondsen juist te kiezen is de looptijd (duratie) van de vastrentende waarden nagenoeg gelijk gemaakt aan die van de pensioenverplichtingen.

De portefeuille zakelijke waarden is opgebouwd uit het ING Aandelen Basis Fonds, het ING Emerging Market Equity Basis Fonds, Het ING Dividend Aandelen Basis Fonds, het ING Global Growth Basis Fonds en het Topaz Fund of Hedge Funds.

De performance van de portefeuille wordt vergeleken met een zg. benchmark. Voor vastrentende waarden is dit de Lehman Brothers Euro Aggregate Index, voor zakelijke waarden de MSCI Index. Dit zijn binnen de beleggingswereld algemeen aanvaarde standaarden.

1.1.5 Uitvoeringsovereenkomst

Met INVISTA (Nederland) BV is een uitvoeringsovereenkomst gesloten waaruit de rechten en verplichtingen tussen de Stichting en de werkgever blijken. De Stichting brengt jaarlijks de totale actuariële premie inclusief kostenopslagen bij de werkgever in rekening. De werkgever betaalt deze in maandelijkse termijnen. De werkgever ontvangt een deel daarvan uit de deelnemersbijdragen.

1.1.6 Bestuur en adviseurs

Het bestuur bestaat per 31 december 2007 uit:

Namens werkgevers:

De Heer E.H.M. Dohmen, voorzitter
De Heer J.M.B. Scheijen
De Heer J. Voncannon (plaatsvervangend lid: de Heer R. van de Plasse)

Namens werknemers:

De Heer Tj. J. War
De Heer E. van Wingerden
De Heer M. Wita

De Audit commissie bestaat uit:

De Heer R. van de Plasse
De Heer Tj. J. War
De Heer M. Wita

De Beleggingscommissie bestaat uit:

De Heer E. van Wingerden
De Heer J. Voncannon

Het dagelijks bestuur bestaat uit:

De Heer J.M.B. Scheijen
De Heer M. Wita

De actuariële adviseur van de Stichting is Hewitt Associates B.V. te Rotterdam; certificerend actuaaris is de Heer Ir. P.M. Wouda.

De pensioenen zijn herverzekerd bij Nationale Nederlanden Levensverzekerings Maatschappij N.V. te Den Haag. Nationale Nederlanden voert ook de excasso- deelnemers- en aansprakenadministratie uit. Het vermogensbeheer is door Nationale Nederlanden opgedragen aan ING Invest Management B.V.

De financiële administratie wordt gevoerd door Gerritse Accountants te Zwijndrecht.

Met bovenstaande externe partijen heeft de Stichting Service Level Agreements afgesloten.

De externe accountant van de Stichting is Ernst & Young te Den Haag.

Voor juridische zaken laat het bestuur zich bijstaan door Mr. K. Guldemond van het advocatenkantoor Houthoff Mijnsen Guldemond Edens te Amsterdam.

1.1.7 Kengetallen

	2007	2006	2005
Aantal verzekerden per ultimo			
Deelnemers	407	419	542
Gewezen deelnemers ("slapers")	238	234	116
Pensioengerechtigden	6	6	3
Toeslagverlening (in%)			
Indexatie deelnemers per 1 januari	0,92%	0,00%	0,00%
Indexatie pensioengerechtigden en slapers	1,00%	1,45%	0,00%
Resultaat			
Beleggingsrendement (in %)	-7,1%	-1,8%	19,2%
Saldo van baten en lasten (x € 1.000)	25	-2.938	5.582
Vermogenssituatie (x € 1.000) per ultimo			
Eigen vermogen a)	7.927	2.644	5.582
Technische voorziening a)	50.496	57.869	52.852
Pensioenvermogen a)	58.423	60.513	58.434
Dekkingsgraad (in %) a)	115,7%	104,6%	110,6%

a) Vanaf 2007 op basis van FTK/RJ 610

1.2 GANG VAN ZAKEN GEDURENDE HET VERSLAGJAAR

Het jaar 2007 was voor de Stichting Pensioenfonds Invista een buitengewoon belangrijk jaar. Het bestaande herverzekeringscontract liep immers per 1 januari 2008 af. Het bestuur diende een besluit te nemen over een nieuwe wijze van uitvoering en een nieuw contract. De beraadslagingen daarover hebben een groot deel van het jaar in beslag genomen, maar konden tot tevredenheid van het bestuur voor jaareinde worden afgerond. Wij komen hierop later in detail terug.

De samenstelling van het bestuur onderging een aantal wijzigingen. De Heer Castagna stelde begin januari zijn bestuurszetel ter beschikking. De gezamenlijke ondernemingsraden benoemden de Heer Martin Wita, werkzaam op de vestiging Kerkrade, in zijn plaats. Het bestuur is de Heer Castagna dank verschuldigd voor zijn waardevolle bijdragen aan het fonds.

De heer Edwin van Wingerden, volgens schema aan de beurt voor periodiek aftreden, werd voor een nieuwe periode herbenoemd.

Aan werkgevers-zijde werd de Heer Jay Voncannon tot bestuurslid benoemd in de plaats van de Heer van de Plasse. De Heer Voncannon is als Treasurer werkzaam op het hoofdkantoor van INVISTA in Wichita, USA. Omdat hij niet alle bestuursvergaderingen zal kunnen bijwonen verstrekte hij een volmacht aan de Heer van de Plasse om namens hem te handelen. De Heer van de Plasse bleef dan ook de bestuursvergaderingen bijwonen.

De inwerkingtreding van de nieuwe Pensioenwet per 1 januari 2007 noopte de Stichting tot een statutenwijziging. Er werd een reeds eerder bij bestuursbesluit vastgelegde procedure in de statuten opgenomen die behelst dat besluiten over statuten, reglementen en indexatie uitsluitend genomen worden met minimaal 4 bestuursleden en gelijkelijk verdeeld over bestuurders namens werkgever en namens deelnemers.

De pensioenreglementen behorende bij de nieuwe pensioenregeling (met terugwerkende kracht in werking getreden per 1 januari 2006) werden gecompliceerd, en, aangevuld met een populaire versie, aan de deelnemers verstrekt. In overeenstemming met de pensioenwet werd aan nieuwe deelnemers een zg. startbrief verzonden.

De implementatie van de nieuwe pensioenregeling verliep volgens plan en binnen de gestelde tijd. Wel was er aanmerkelijke vertraging in de verzending van het jaarlijkse pensioenoverzicht aan de deelnemers. De opgave per 1 januari 2006 kon pas in Januari 2007 worden verzonden; de opgave per 1 januari 2007 ging nog juist voor het jaareinde op de post. Het bestuur biedt zijn verontschuldiging aan voor deze vertraging, die een direct gevolg was van problemen in de administratie bij Nationale Nederlanden. Wij komen daarop verder in dit verslag nog terug.

Uit vragen die aan het bestuur en aan de administrateur werden gesteld bleek dat de zg. CTP'ers (actieve deelnemers vrijgesteld van werkzaamheden) veel onduidelijkheid bestond over de nieuwe regeling en de aan hen door werkgever gedane toezeggingen. Daarom werden voor deze groep extra voorlichtingssessies gehouden.

In samenhang met de nieuwe Pensioenwet werd een nieuwe Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) en een nieuwe gedragscode vastgesteld.

De toezichthouder De Nederlandsche Bank toetste de statuten en reglementen en plaatste daarover een aantal kritische opmerkingen. Derhalve werden de documenten in het vierde kwartaal nog op een aantal punten aangepast en werd de tekst van het zg. 'weigeraars-addendum' bij pensioenregeling A aangescherpt.

Op 1 januari 2008 is nieuwe regelgeving aangaande Goed Pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance) van kracht geworden. In het jaar 2007 werden daarvoor reeds voorbereidingen getroffen. De wet stelt de instelling van een Verantwoordingsorgaan (VO) verplicht. Het VO is een onafhankelijk lichaam dat toeziet op het beleid van het bestuur en waarin werkgever, werknemers en pensioengerechtigden evenredig vertegenwoordigd zijn.

Het bestuur verzocht werkgever, pensioengerechtigden en werknemers (via de ondernemingsraden) om kandidaten voor het VO te leveren. Namens werkgever en werknemers werden de Heren Westhuis en van Geloof als leden voorgedragen. Zij werden per 1 januari 2008 formeel benoemd. De pensioengerechtigden werden schriftelijk individueel benaderd. Vanuit deze geleding kwamen geen kandidaten naar voren, en het bestuur besloot dat de zetel van de pensioengerechtigden voorlopig vakant zal blijven. Op een later tijdstip zal aan deze groep opnieuw worden gevraagd of er kandidaten voor het VO zijn.

De instelling van het VO werd vastgelegd in een statutenwijziging die in oktober notarieel werd verleden.

De wet eist tevens de instelling van een orgaan dat controle uitvoert op het bestuur en dan in het bijzonder op de uitvoerende taken. Uit de door de wetgever aangereikte opties koos het bestuur die van de Visitatiecommissie (VC). Dit is een commissie van externe deskundigen die minimaal eens per 3 jaar zal rapporteren. Dit zal voor het eerst plaatsvinden in het derde kwartaal van 2008. De samenstelling van de VC was op het moment dat dit verslag werd samengesteld nog niet bekend.

Het jaarwerk 2006 werd medio 2007 vastgesteld, na controle door de actuaris en de externe accountant. Op basis van de beleggingsresultaten en de stand van het indexatiedepot nam het bestuur het besluit de aanspraken van actieve deelnemers met 0,92% te indexeren en die van inactieve medewerkers met 1,0%.

Zoals wij hierboven al aanstipten, bleek gedurende het verslagjaar dat de dienstverlening en de nauwkeurigheid en tijdigheid van de administratieve werkzaamheden door NN steeds meer te wensen overliet. Het bestuur heeft zijn bezorgdheid hierover op directioneel niveau ter kennis gebracht van NN. Hoewel NN zich de kritiek zeker heeft aangetrokken, en er van een 'inhaalslag' sprake was, werden de zorgen van het bestuur niet geheel weggenomen. Dit heeft een rol gespeeld in de keuze van contractpartners voor de volgende contractperiode, waarover wij verderop zullen berichten.

In het vorig jaarverslag vermeldde wij dat er met de Stichting Pensioenfonds DuPont Nederland een verschil van inzicht bestaat over de collectieve waardeoverdracht die heeft plaatsgevonden in 2005. Het komt er op neer dat naar de mening van het bestuur van het Pensioenfonds Invista, het DuPont Pensioenfonds destijds geen volledig afgefinancierde pensioenen heeft overgedragen (waartoe het contractueel wel was verplicht) en dat de betalingen bovendien veel te laat hebben plaatsgevonden. De grootte van het betwiste bedrag is om en nabij 2 miljoen Euro. In 2007 heeft het bestuur daarover met een vertegenwoordiging van het DuPont Pensioenfonds enkele gesprekken gevoerd. Omdat de laatste partij niet tot een substantiële concessie bereid bleek, zag het bestuur, na langdurig en zorgvuldig overleg met haar juridisch adviseurs, geen andere oplossing dan het DuPont Pensioenfonds voor de rechter te dagen. Deze procedure loopt nu. De verwachting is dat de gerechtelijke uitspraak nog wel enige tijd op zich kan laten wachten.

De algemene deelnemersvergadering werd op 3 oktober in Dordrecht gehouden. Zes deelnemers en één gepensioneerde namen aan deze vergadering deel. Het bestuur gaf een toelichting op de gebeurtenissen in het verslagjaar 2006, en gaf haar visie op de toekomstige ontwikkelingen. Het ligt in de bedoeling de deelnemersvergadering 2008 op de locatie Rozenburg te houden.

Het bestuur vergaderde in 2007 in totaal 15 maal, waarvan 3 maal telefonisch. De administrateur en een of meer bestuursleden overlegden regelmatig met de actuaire, de pensioenuitvoerder, de interne en externe accountants en de juridisch adviseur.

Het fonds heeft Service Level Agreements met alle externe dienstverleners; deze SLA's werden in de loop van het jaar geëvalueerd. Waar nodig werden verbeterplannen geformuleerd. Naar aanleiding van de bezorgheid over de administratieve performance bij NN werd met hen een systeem van maandelijks voortgangsrapportage opgezet.

Er werden 2 beleggingsvergaderingen gehouden, waarin de vermogensbeheerder ING IM een toelichting gaf op de behaalde resultaten. Het bestuur bracht geen veranderingen aan in het beleggingsmandaat (zie paragraaf 1.3.1).

Het bestuur hecht grote waarde aan het op peil houden van de kennis van wet- en regelgeving. Het complete bestuur en de intern administrateur namen deel aan een opfrissingscursus van de Stichting Pensioenuitvoering SPO. Daarnaast woonden individuele bestuursleden diverse symposia en voorlichtingsdagen bij. Het pensioenfonds is aangesloten bij de Stichting OPF, en nam regelmatig deel aan gesprekskringen van deze organisatie.

Het aantal deelnemers van het fonds, zowel actief als inactief, nam af. Dit was vooral een gevolg van de sluiting van de 'Lycra' fabriek in Dordrecht. Een aantal voormalig medewerkers die elders werk vonden, besloten hun opgebouwde pensioenen naar de uitvoerder van hun nieuwe werkgever over te dragen.

De intern administrateur gaf regelmatig voorlichting aan zowel pensioengerechtigden als aan (gewezen) deelnemers. Het voornemen om een website in te richten waarop betrokkenen zelf hun pensioenaanspraken kunnen inzien kon nog niet worden verwezenlijkt. AZL zal dit in 2008 ter hand nemen.

Dit brengt ons bij de belangrijke beslissing die in 2007 genomen werd ten aanzien van de toekomst.

Toen het pensioenfonds in 2005 van start ging, bedroeg de dekkingsgraad (de verhouding tussen 'bezittingen' en 'verplichtingen') 105%, zijnde het wettelijk minimum. Bij een dergelijke dekkingsgraad eist de toezichthouder, De Nederlandsche Bank, een conservatief beleggingsbeleid. Dit maakte het noodzakelijk het vermogen grotendeels in de vorm van vastrentende waarden (obligaties) aan te houden, en een garantiecontract af te sluiten, waarbij een verzekeringsmaatschappij (NN) garant stond voor een eventuele onderdekking. Deze constructie bood de zekerheid dat de toegezegde pensioenen daadwerkelijk konden worden uitbetaald, maar was ongunstig uit een oogpunt van verwacht rendement en van kosten. Dit gaat op de lange duur ten koste van de mogelijkheid om de pensioenen aan te passen aan het gestegen prijspeil (indexatie).

Sinds de oprichting is de dekkingsgraad gestegen door (in zijn totaliteit) positieve beleggingsresultaten en door premie-inkomsten, maar vooral omdat de wetgever een nieuwe rekenmethodiek voor dekkingsgraad heeft ingevoerd, het zogenaamd Financieel Toetsingskader (FTK). Volgens dit FTK moet de voorziening voor toekomstige pensioenuitkeringen worden gewaardeerd op basis van de marktrente in plaats van een vaste rekenrente. Omdat de marktrente inmiddels hoger is dan de vaste rekenrente, betekent dit dat minder geld nodig is om de toekomstige pensioenverplichtingen te garanderen. Volgens de FTK methode bedroeg de dekkingsgraad 116% aan het einde van 2007. Dit impliceert dat er ruimte is voor een minder conservatief beleggingsbeleid, waarbij hogere rendementen mogen worden verwacht.

Het bestuur heeft samen met de actuaris een groot deel van 2007 besteed aan het evalueren van verschillende opties. Gekeken is naar 4 opties:

1. Herverzekering door middel van een garantiecontract
2. Herverzekering door middel van een kapitaalcontract
3. Een direct verzekerde regeling
4. Aansluiting bij een bedrijfstakpensioenfonds

Voor elk van de opties werd een aantal scenario's doorgerekend. Daarbij kwam als meest attractieve oplossing uit de bus om het bestaande garantiecontract om te zetten in een zg. kapitaalcontract, en de beleggingsmix aan te passen naar ca. 60% obligaties en 40% aandelen. Het bestuur heeft vervolgens een extern pensioendeskundige, de Heer Th. Jansen van Economy & Life, gevraagd deze uitkomst te verifiëren. Zijn conclusie bevestigde op hoofdlijnen de visie van het bestuur. Ook de werkgever werd bij de discussie betrokken en ondersteunde de verandering. Het voornemen om naar een kapitaalcontract over te gaan werd vervolgens voorgelegd aan de toezichthouder. Deze verklaarde op voorhand geen overwegend bezwaar te hebben.

Er werd een aantal verzekeringsmaatschappijen gevraagd een offerte uit te brengen. Gezien de ervaringen in het verleden werd specifieke aandacht gevraagd voor een hoge kwaliteit deelnemersadministratie. Ook werd hen gevraagd een separate offerte uit te brengen voor een professionele bestuursondersteuning. Het offerteproces werd begeleid door Hewitt Associates.

In een reeks besprekingen met de aanbieders werd de selectie vernauwd tot twee maatschappijen. Daarmee werd verder onderhandeld. Deze gesprekken leidden eind december tot een accoord met de volgende inhoud:

1. De administratie en de pensioenuitkeringen worden uitgevoerd door AZL in Heerlen. Dit is een gerenommeerd bureau waar ca. 350 mensen werken en dat aan ca. 60 andere pensioenfondsden dezelfde diensten levert. AZL is sinds kort een dochteronderneming van ING.
2. De taken van het pensioenbureau in Dordrecht worden ook door AZL overgenomen.
3. De herverzekering van de pensioenen blijft berusten bij Nationale Nederlanden. De aard van het herverzekeringscontract wordt gewijzigd in een zg. kapitaalcontract.
4. Het vermogen blijft in beheer bij ING Investment Management.

Het contract heeft een duur van 5 jaar, met een optie dit te bekorten tot 3 jaar bij wanprestatie.

Door het afsluiten van een kapitaalcontract is een eigen beheersituatie ontstaan. Dientengevolge worden strengere eisen gesteld aan het fonds door De Nederlandse Bank.

1.2.1 Deelnemersbestand

Het deelnemersbestand is als volgt samengesteld:

	31 december 2007	31 december 2006
Actieve deelnemers	407	419
Gewezen deelnemers	238	234
Gepensioneerden, waarvan:		
- ouderdomspensioen	3	3
- nabestaandenpensioen	3	3
	<u>651</u>	<u>659</u>

1.3 BELEGGINGSBELEID

In dit hoofdstuk wordt in het kort ingegaan op het beleggingsbeleid en de performance van de beleggingsportefeuille.

1.3.1 *Beleid*

In het beleggingsbeleid kwam gedurende 2007 geen verandering. Wel werd in het vierde kwartaal, in het licht van de te nemen beslissing aangaande het nieuwe herverzekeringcontract, besloten tot nader order geen veranderingen meer aan te brengen in de portefeuille.

1.3.2 *Beleggingsresultaten en dekkingsgraad*

De beleggingsresultaten in 2007 waren negatief. Dit was allereerst het gevolg van de stijging van de marktrente. Als de rente stijgt, dalen immers de obligatiekoersen. Het fonds was voor ca 80% belegd in deze categorie. Daarnaast lieten de problemen op de aandelenmarkt ons evenmin onberoerd.

Het vastrentende deel van de portefeuille daalde met 9,3% in waarde (benchmark -9,5%). De aandelenportefeuille verloor 0,7% aan waarde (benchmark +0,5%). Het totaal resultaat was 7,1% negatief tegen een benchmark van -7,4%. Er was dus wel sprake van een geringe outperformance. Sinds de oprichting van het fonds is het beleggingsresultaat +11,6%.

De dekkingsgraad berekend op marktrente bedroeg op 31 december 116%. In het vorig verslagjaar was dit 105 %, maar dan berekend op vaste rekenrente. Deze getallen zijn dus niet vergelijkbaar.

1.3.3 *Overige kengetallen*

Waarderingsgrondslagen

Met ingang van 1 januari 2007 is het Financieel Toetsingskader (FTK) voor alle pensioenfondsen operationeel geworden. Dit heeft tot gevolg dat de verslaglegging over 2007 voor het eerst plaatsvindt op basis van de FTK regelgeving. Deze wijziging in de verslaglegging wordt gezien als stelselwijziging. Aangezien Pensioenfonds Invista in 2007 heeft besloten om de Richtlijn voor de Jaarverslaglegging 610 toe te passen, is het niet noodzakelijk om de referentiecijfers van voorgaand boekjaar aan te passen.

De referentiecijfers in dit rapport zijn dus gebaseerd op de traditionele APP grondslagen (4% rekenrente en traditionele GBM/V sterftetafels). Vanaf boekjaar 2007 zijn de cijfers op basis van marktwaarde rekening houdend met toekomstige sterftetrendontwikkelingen (obv de AG generatietafel).

Hierbij een kort overzicht van overige kengetallen welke de situatie vertegenwoordigden dan wel over de jaarrekening periode dan wel de toestand op het jaarrekening balansstijdstip 31 december 2007.

	€
Vermogen	7.927.460
Voorzieningen	50.495.890
Premie bijdragen door de werkgever	2.809.071
Premie bijdragen door de werknemers	610.843
Totaal premie bijdragen	3.419.914

1.4 Risicoparagraaf

1.4.1 Inleiding

Stichting Pensioenfonds Invista wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de reële pensioenverplichtingen.

1.4.2 Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de rechten van de deelnemer moet verlagen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten. De dekkingsgraad van het fonds bedroeg ultimo 2007, 115,7%, de vereiste dekkingsgraad is 117,5%. Door het uitvoeren van een continuïteitsanalyse zal het fonds een lange termijn herstelplan definiëren, op basis waarvan de vereiste dekkingsgraad wordt bereikt.

Naast het solvabiliteitsrisico loopt het fonds nog diverse andere risico's, zoals risico's samenhangende met de beleggingen en andere financiële instrumenten en het verplichtingenrisico, ook wel actuarieel risico genoemd. Ten slotte loopt het fonds, net als enkele andere organisaties, nog enkele niet-financiële risico's.

In het jaarverslag is reeds ingegaan op het beleggingsbeleid en de hierbij gehanteerde beheersingsmaatregelen; kortheidshalve wordt hiernaar verwezen. In het vervolg van deze paragraaf zal worden ingegaan op de uitkomsten van dit proces en op de beheersing en uitkomsten van de andere risico's.

1.4.3 Beleggingsrisico

Als gevolg van de beleggingsactiviteiten wordt het fonds geconfronteerd met risico's gerelateerd aan financiële instrumenten en de markt waarin het fonds actief is. De belangrijkste financiële risico's zijn: marktrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico. Het fonds heeft deze risico's in kaart gebracht en beschikt over instrumenten om dit risico te monitoren. Het bestuur van PF Invista heeft beleggingsrichtlijnen opgesteld, deze geven de gewenste samenstelling van, alsmede de richting aan waarin, de portfolio zich het komende jaar zal ontwikkelen. Onderdeel van het beleggingsrisico vormen het premie en indexatie beleid. Het pensioenfonds hanteert in principe een kostendekkende premie. De indexatieambitie van het fonds is elders in dit verslag gedefinieerd en is voorwaardelijk van karakter en ter beoordeling van het bestuur van PF-Invista.

1.4.4 Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, het valutarisico en het renterisico. Dit risico wordt afgedekt door het hanteren van een diversificatie strategie door de externe vermogensbeheerder.

1.4.5 Prijsrisico

Prijsrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde met waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat.

Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

1.4.6 Renterisico

Het renterisico hangt samen met de waardering van de beleggingen en de verplichtingen tegen marktwaarde. Hierdoor zijn beide posten gevoelig voor wijzigingen van de rentetermijnstructuur. De beheersing vindt plaats door middel van het strategisch beleggingsbeleid en de duration. Er is een streven naar de maximale duratie van de vastrentende waarden, dit om het renterisico te minimaliseren.

1.4.7 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC) derivatenposities worden aangegaan, etc.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaal niveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten. Dit risico wordt gemonitord door de externe vermogensbeheerder.

1.4.8 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Het risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Dit risico wordt gemonitord door de externe vermogensbeheerder.

1.4.9 Verplichtingenrisico

De pensioenverplichtingen kunnen in de tijd worden weergegeven door middel van een schatting van de toekomstige uitgaande kasstromen.

Het verplichtingenrisico uit zich in:

- Indexatieresultaten, waarbij het gevoerde indexatiebeleid afwijkt van de aannamen in de kasstroomprojectie. Loon- en prijsstijgingen c.q. de franchise-ontwikkeling wijken af van de verwachting.
- Actuariële resultaten, indien de actuariële aannamen en veronderstellingen niet overeenstemmen met de werkelijkheid. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan het periodiek aanpassen van de levensverwachting van de deelnemers (het langlevensrisico) of wijzigingen in invaliderings- en revalideringskansen.
- Premieresultaten, indien de premie niet gelijk is aan de marktwaarde van de kasstromen die voortvloeien uit de nieuwe pensioentoezeggingen. Dit betreft bijvoorbeeld verschillen tussen de "kostprijs" en de daadwerkelijk ontvangen bijdrage voor nieuwe pensioentoezeggingen.

De continuïteitsanalyse voor het pensioenfonds Invista geeft hierin voldoende inzicht.

1.4.10 Solvabiliteitsrisico

Het solvabiliteitsrisico is de combinatie van het beleggings- en het verplichtingenrisico. Dit risico wordt beheerst met behulp van de duration.

1.4.11 Overige niet-financiële risico's

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico vanwege de onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het Bestuur. De huidige uitvoerders beschikken over een SAS 70 type II verklaring, waarmee zij de beheersing van hun proces aantonen.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

1.4.12 FTK toets 31 december 2007

I. Marktwaarde voorziening per 31 december 2007

In het kader van de certificering over het boekjaar 2007 is de voorziening pensioenverplichtingen op marktwaarde ultimo 2007 vastgesteld op € 50.496.000. Dit bedrag is inclusief de voorziening aanvulling vroegpensioen à € 1.596.000.

II. Toetsing aanwezig vermogen aan vereist eigen vermogen

Onder het FTK wordt het vereiste eigen vermogen zodanig vastgesteld dat met de wettelijk vastgelegde zekerheidsmaat van 97,5% wordt voorkomen dat het Pensioenfonds binnen één jaar over minder middelen beschikt dan de technische voorzieningen voor de onvoorwaardelijke toezeggingen.

Balans per 31 december 2007 € (x 1.000)

Activa		Passiva	
Aandelen	13.287	Eigen vermogen	7.927
Vastrentende waarden	46.205	Technische voorzieningen	48.900
Vorderingen en overlopende activa	278	Voorziening aanvulling vroegpensioen	1.596
Overige activa	581	Overige passiva	1.928
Totaal activa	60.351	Totaal passiva	60.351

Uitgangspunten toetsing

Voor de bepaling van de uitkomst van de solvabiliteitstoets bij de financiële positie op de balansdatum (31 december 2007) is onder andere van belang hoe de beleggingen voor risico van het fonds feitelijk zijn verdeeld over de verschillende beleggingscategorieën.

Beleggingsmix € (x 1.000)

	Feitelijk		Strategisch	
		%		%
Bedrijfsobligaties	46.205	77,7		60,0
Aandelen, opkomende markten	667	1,1		
Private equity	12.620	21,2		30,0
Hedge funds				10,0
Totaal	59.492	100,0		100,0

Gegevens beleggingsbeleid € (x 1.000)

	Feitelijke	Strategische
Duration bedrijfsobligaties en beleggingsfondsen, inclusief liquide middelen	22,0	24,0
Creditspread	30 basispunten	30 basispunten
Belegd vermogen dat bloot staat aan valutarisico	9.700 (16,3%)	16,3%

De creditspread is geschat op basis van de door ING opgegeven creditratings.

Solvabiliteitstoets

Het vereiste eigen vermogen wordt zodanig vastgesteld dat de effecten kunnen worden opgevangen van de volgende onmiddellijke veranderingen in de risicofactoren.

1. **Renterisico (S_1):**
Het effect van de meest ongunstige wijziging van de rente (termijnstructuur) volgens voorgeschreven stijgings- en dalingsfactoren.
2. **Zakelijke waardenrisico (S_2):**
Het effect van een daling van de waarde van de beleggingen in beursgenoteerde aandelen ontwikkelde markten en indirect vastgoed met 25% (S_{2A}), in aandelen opkomende markten met 35% (S_{2B}), in niet-beursgenoteerde aandelen met 30% (S_{2C}) en in direct vastgoed met 15% (S_{2D}).
3. **Valutarisico (S_3):**
Het effect van een daling van alle valutakoersen ten opzichte van de euro met 20%.
4. **Kredietrisico (S_4):**
Het effect van een daling van de gewogen gemiddelde rentemarge (credit spread) met 40%.
5. **Verzekeringstechnisch risico (S_6):**
Het vereiste vermogen voor verzekeringstechnische risico's wordt bepaald door het procesrisico, de trendsterfteonzekerheid (TSO) en de negatieve stochastische afwijkingen (NSA);

De effecten S_1 tot en met S_6 worden vervolgens gecombineerd aan de hand van de volgende formule:

$$\sqrt{(S_1^2 + S_2^2 + 2 * 0,5 * S_1 * S_2 + S_3^2 + S_4^2 + S_5^2 + S_6^2)}$$

waarbij,

$$S_2^2 = S_{2A}^2 + S_{2B}^2 + 2 * 0,75 * (S_{2A} * S_{2B})$$

Hierbij geeft 0,5 de correlatie weer tussen het renterisico (S_1) enerzijds en het aandelen- en vastgoedrisico (S_2) anderzijds. De correlaties tussen de risico's die onderdeel uitmaken van het aandelen- en vastgoedrisico bedragen 0,75. Voor alle overige onderlinge verbanden zijn de correlaties op nul gesteld, deze risico's treden onafhankelijk van elkaar op.

Toetswaarde solvabiliteit

	Gerapporteerde schok	Effect op Activa	Effect op Passiva	Delta solvabiliteit
S1: Renterisico		11.693	12.100	407
S2A: Aandelen, opkomende markten	35%	233		
S2B: Niet beursgenoteerde aandelen (private equity/hedge funds)	30%	3.786		
S2: Totaal zakelijke waarden risico				3.964
S3: Valutarisico	20%	1.905		1.905
S5: Kredietrisico vastrentende waardenportefeuille	40%	1.192		1.192
S6 Procesrisico			249	
S6: Trendsterfteonzekerheid (TSO)			1.923	
S6: Negatieve stochastische afwijkingen (NSA)			396	
S6: Totaal Verzekeringstechnisch risico				2.213
Toetswaarde solvabiliteit				5.238

Toelichting S₁ Renterisico

Uit de berekeningen blijkt een rentedaling het meest ongunstige scenario. Deze rentedaling is daarom gebruikt voor de bepaling van het renterisico. De duration van de totale vastrentende waarden, inclusief liquide middelen, bedraagt afgerond 22,0. De rentestand die correspondeert met deze duration bedraagt op 31 december 2007 4,97%. Volgens het standaardmodel dient in dit geval bij de vaststelling van het renterisico rekening gehouden te worden met een rentedalingsfactor van 0,78.

De duration van de technische voorzieningen bedraagt afgerond 20,5. De rentestand die hoort bij deze duration bedraagt 4,98%. Volgens het standaardmodel dient in dit geval bij de vaststelling van het renterisico rekening gehouden te worden met een rentedalingsfactor van 0,78.

Toelichting S₆ Verzekeringstechnisch risico

Voor de bepaling van het verzekeringstechnisch risico is het van belang te weten welke risicogroepen relevant zijn voor het Pensioenfonds. Deze relevante risicogroepen staan in onderstaande tabel vermeld.

Gewogen gemiddelde leeftijd

Risicogroep	Aantal deelnemers	Gewogen gemiddelde leeftijd
Nabestaandenpensioen o.b.v. het opgebouwde ouderdompensioen en financiering op kapitaalbasis	651	50,96

Voor het Pensioenfonds wordt het verzekeringstechnisch risico per pensioenvorm op basis van de (gewogen) gemiddelde leeftijd bepaald.

Verzekeringstechnisch risico

Procesrisico	TSO	NSA
249	1.923	396

De resultaten in bovenstaande tabel leiden op basis van de volgende formule tot de waarde van S_6 :

$$S_6 = \text{procesrisico} + \sqrt{\text{TSO}^2 + \text{NSA}^2}$$

Resultaat

Het vereist eigen vermogen wordt zodanig vastgesteld dat de effecten kunnen worden opgevangen van onmiddellijke veranderingen als gevolg van een aantal risicofactoren.

In de eerste plaats wordt daarvoor de toetswaarde solvabiliteit bepaald, feitelijk de solvabiliteit die nodig is om het voorgeschreven ongunstige scenario op te kunnen vangen voor alle risicofactoren, overeenkomstig het standaardmodel.

Solvabiliteitstoets € (x 1.000)

	2007
Aanwezige solvabiliteit	7.927
Toetswaarde solvabiliteit	5.238
Saldo	2.689

Op basis van zowel het feitelijke als het strategische beleggingsbeleid is het vereist eigen vermogen in de evenwichtssituatie bepaald. De vaststelling van dit vereist eigen vermogen is gebaseerd op de wortel formule op pagina 19. Middels een iteratief proces is de evenwichtssituatie bepaald. Omdat het vereist eigen vermogen in beginsel rekening moet houden met de werkelijke en met de strategische beleggingsmix is het daarom vastgesteld op het maximum van de twee.

Toetsing aan vereist eigen vermogen € (x 1.000)

	Feitelijk		Strategisch
Aanwezige solvabiliteit	7.927		7.927
Vereist eigen vermogen evenwichtssituatie	5.313		8.829
Saldo	2.614	-/-	902

De vereiste dekkingsgraad per 31 december 2007 wordt bepaald door het maximum van het vereist eigen vermogen in de evenwichtssituatie en de toetswaarde solvabiliteit te delen door de technische voorzieningen. De vereiste dekkingsgraad bedraagt derhalve 117,5%.

De feitelijke dekkingsgraad wordt bepaald door de aanwezige solvabiliteit te delen door de technische voorzieningen. Deze bedraagt 115,7%.

III. Conclusie

Het uiteindelijke oordeel over de financiële situatie en de benodigde solvabiliteit is aan de certificerend actuaaris. Hij kan bij zijn oordeel ook andere feiten en omstandigheden betrekken.

1.5 INFORMATIE OVER DE VERWACHTE GANG VAN ZAKEN IN 2008

Het jaar 2008 is een transitiejaar voor Stichting Pensioenfonds Invista. De transitie vindt plaats op het gebied van uitvoering van de pensioenregeling, op het gebied van herstructurering van het belegd vermogen en de overgang naar een kapitaal in plaats van een garantiecontract.

Het fonds heeft gewaarborgd dat, ondanks de inspanning die is benodigd om de overgang van de pensioenadministratie van Nationale Nederlanden naar AZL te laten plaatsvinden, het jaarwerk over 2007 in de vorm van dit jaarverslag op tijd is opgeleverd.

Het fonds heeft gekozen om over te stappen op een nieuwe beleggingsmix van 60% vastrentende waarden, 30% zakelijk waarden en 10 % hedgefonds. De belegger heeft de opdracht om ultimo 1e kwartaal van 2008 deze transitie te hebben voltrokken.

De overgang van een garantie naar een kapitaalcontract betekent dat risico's die het fonds voorheen niet zelf droeg in 2008 wel door het fonds worden gedragen. Het monitoren van deze risico's en het ontwikkelen van instrumenten om hiermee adequaat om te gaan zal in 2008 ruime aandacht van het bestuur krijgen.

In 2007 is de verkiezing en inrichting van het verantwoordingsorgaan een feit geworden. 2008 zal worden gebruikt om als bestuur en verantwoordingsorgaan gezamenlijke werkwijzen te ontwikkelen waarbinnen elk zijn eigen taak kan invullen en men elkaar kan ondersteunen daar waar nodig.

Informatievoorziening naar alle belanghebbenden is een speerpunt van het fonds, aan de hand van een communicatieplan zal hier gestructureerd invulling aan worden gegeven. De verwachte introductie van het indexatielabel in 2008 wordt hierin meegenomen.

De bevordering van deskundigheid van de leden van het bestuur en de leden van het verantwoordingsorgaan wordt bevorderd door middel van een periodieke evaluatie om kennislacunes te onderkennen en te repareren.

1.6 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Het jaar 2007 was een jaar waarin het bestuur verstrekkende beslissingen genomen heeft met het oog op de toekomst.

De nieuwe pensioenwet en de regels voor Goed Pensioenfondsbestuur betekenden dat de statuten en pensioenreglementen van het fonds opnieuw moesten worden aangepast, en dat tot instelling van een verantwoordingsorgaan en intern toezichtorgaan moest worden overgegaan.

Nadat het bestuur constateerde dat de administratieve afhandeling en de communicatie met (gewezen) deelnemers door de herverzekeringsmaatschappij in toenemende mate te wensen overliet, zijn correctieve maatregelen genomen.

De beleggingsresultaten waren in 2007 negatief, hetgeen in het licht van de renteontwikkeling en de ontwikkeling op de aandelenmarkt niet geheel verbazingwekkend is. Mede op grond van nieuwe regelgeving steeg de dekkingsgraad.

Het bestaande herverzekeringscontract liep eind 2007 af. Er werd langdurig en indringend met diverse partijen onderhandeld over een nieuw contract. Daarbij stond voor het bestuur voorop dat voor een contractvorm gekozen moest worden die op de lange termijn de beste waarborgen biedt voor een gezonde indexatie. Het bestuur meent hierin geslaagd te zijn met de keuze voor een kapitaalcontract. Dit contract is afgesloten met NN, maar de administratieve afhandeling zal verzorgd worden door AZL. Het bestuur gaat ervan uit dat dit ook voor de deelnemers een zichtbare verbetering zal betekenen. De beleggingen worden beheerd door ING Investment Management zoals voorheen.

De veranderingen van het afgelopen jaar hebben van betrokkenen veel extra inzet en aandacht vereist, waarbij onder grote tijdsdruk moest worden gewerkt. Het bestuur is hen voor hun bijdragen veel dank verschuldigd.

Dordrecht, 18 juni 2008

Namens het bestuur,
(getekend)

E.H.M. Dohmen, voorzitter

Tj.J. War, secretaris

2 BALANS PER 31 DECEMBER 2007

(Na voorgestelde bestemming saldo baten en lasten)

ACTIVA

	31-12-2007		31-12-2006	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
Financiële vaste activa				
Beleggingen voor risico pensioenfonds		59.492.198		62.470.962
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen en overlopende activa		278.046		126.933
Overige activa		580.648		1.219.413
		<u>60.350.892</u>		<u>63.817.308</u>

PASSIVA

	31-12-2007		31-12-2006	
	€	€	€	€
STICHTINGSKAPITAAL EN RESERVES				
Herwaarderingsreserve	0		490.051	
Reserve overrente	0		1.259.400	
Indexatiereserve	884.523		660.000	
Algemene reserve	7.042.937		234.525	
		7.927.460		2.643.976
TECHNISCHE VOORZIENINGEN		50.495.890		57.869.209
OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA		1.927.542		3.304.123
		<u>60.350.892</u>		<u>63.817.308</u>

2.1 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2007

	2007		2006	
	€	€	€	€
BATEN				
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)		4.894.565		4.837.335
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds		<u>(4.712.897)</u>		<u>(1.153.328)</u>
		181.668		3.684.007
LASTEN				
Pensioenuitkeringen		167.054		234.169
Pensioenuitvoeringskosten		920.853		700.137
Mutatie voorziening voor pensioenverplichtingen:				
Pensioenopbouw	3.473.230		3.794.483	
Indexering en overige toeslagen	474.810		129.000	
Rentetoevoeging	2.239.853		2.100.383	
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	(138.771)		(106.476)	
Wijziging marktrente	(5.682.934)		0	
Wijziging overige actuariële uitgangspunten	(50.291)		0	
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	(1.740.059)		(523.204)	
Overige mutaties	<u>(325.262)</u>		<u>(286.950)</u>	
		(1.749.424)		5.107.236
Mutatie voorziening affinanciering vroegpensioen		(365.251)		(89.660)
Saldo overdracht van rechten		1.658.460		383.933
Overige lasten		<u>(474.864)</u>		<u>285.885</u>
Saldo van baten en lasten		<u>24.840</u>		<u>(2.937.693)</u>

2.2 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2007

	2007		2006	
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
Ontvangen premies	4.895		4.837	
Ontvangen waardeoverdrachten	53		11	
Betaalde pensioenuitkeringen	(167)		(234)	
Betaalde waardeoverdrachten	(1.712)		(396)	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	(921)		(700)	
Overige lasten	<u>475</u>		<u>(286)</u>	
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		2.623		3.232
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
Verkopen en aflossingen van beleggingen	4.491		9.651	
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	41		69	
Aankopen beleggingen	(6.118)		(13.890)	
Betaalde kosten van vermogensbeheer	<u>(148)</u>		<u>(146)</u>	
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		(1.734)		(4.316)
Overige mutaties				
Toename vorderingen	(151)		(126)	
Afname/toename kortlopende schulden	<u>(1.632)</u>		<u>1.732</u>	
Saldo overige mutaties		<u>(1.783)</u>		<u>1.606</u>
Mutatie liquide middelen		<u>(894)</u>		<u>522</u>

2.3 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMENE GEGEVENS EN GRONDSLAGEN

De Stichting Pensioenfonds Invista is statutair gevestigd in Dordrecht. Het fonds houdt kantoor aan de Baanhoekweg 22 te Dordrecht.

Herverzekeringscontract

Het fonds is volledig herverzekerd op basis van een garantiecontract, waarbij de herverzekeraar de levenslange uitkering van de gefinancierde pensioenaanspraken garandeert. Herverzekeraar is Nationale Nederlanden Levensverzekering Maatschappij N.V., die een gesepareerde bankrekening aanhoudt voor de incasso, excasso en beleggingen.

Beleggingsresultaten boven de technisch benodigde interest komen volledig ten gunste van het fonds. Negatieve resultaten worden geactiveerd en worden afgeschreven met toekomstige positieve resultaten.

De herverzekeraar stelt het technische jaarresultaat vast. Een negatief resultaat komt voor rekening van de herverzekeraars (bijstorting in depot). Een positief resultaat boven de risicogrens wordt voor 40% als winstaandeel aan het einde van de contractperiode ter beschikking gesteld aan het fonds.

In verband met beëindiging van de looptijd van het garantiecontract is per 1 januari 2008 een kapitaalcontract afgesloten. Als gevolg hiervan is met terugwerkende kracht een eigen beheer situatie ontstaan.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

Op de rechtspersoon is van toepassing het jaarrekeningregime voor grote rechtspersonen. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

STELSELWIJZIGING

Met de invoering van de Pensioenwet per 1 januari 2007 worden beleggingen en pensioenverplichtingen gewaardeerd tegen actuele waarde. Voor het fonds heeft dit belangrijke gevolgen voor de waardering van de pensioenverplichtingen. Thans vindt waardering plaats met inachtneming van de uitgangspunten van het Financieel Toetsingskader (FTK). Dit betekent de introductie van onder meer andere sterftetafels (met sterftetrend) en het gebruik van de marktrente in plaats van een vaste rekenrente van maximaal 4%. Deze wijziging kwalificeert als een stelselwijziging.

Het fonds heeft tevens besloten om met ingang van boekjaar 2007 de nieuwe Richtlijn 610 voor de verslaggeving van pensioenfondsen toe te passen. Het fonds maakt gebruik van de mogelijkheid om in plaats van het opnemen van vergelijkende cijfers voor de balans en de staat van baten en lasten, te volstaan met een toelichting op de voornaamste componenten van het cumulatieve effect en deze als rechtstreekse mutatie in het eigen vermogen te verwerken per 1 januari 2007.

Het cumulatieve effect van de stelselwijziging kan als volgt worden gespecificeerd:

Introductie sterftetrend (toekomstige sterfteontwikkeling)	€ 369.022
Introductie marktrente ad 4,34%	-/- € 5.627.666

WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta's worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

BELEGGINGEN

Algemeen

In overeenstemming met de Pensioenwet worden beleggingen gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Aandelen

De waardering van aandelen vindt plaats tegen actuele waarde. De gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht.

Vastrentende waarden

De waardering van vastrentende waarden vindt plaats tegen actuele waarde. De gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden ten gunste van respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht.

TECHNISCHE VOORZIENINGEN

Voorziening voor pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente.

Bij de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- Marktrente: Rentetermijnstructuur (DNB)
- Overlegingstafels: Prognosetafel 2005-2050 met aanvangstafel 2005-2010 met leeftijdsterugstelling mannen 2 jaar en vrouwen 1 jaar.

Voorziening voor affinanciering vroegpensioen

De voorziening is berekend op basis van bovenstaande grondslagen.

KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

2.4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2007

VASTE ACTIVA

	31-12-2007	31-12-2006
	€	€
Beleggingen voor risico pensioenfonds		
Aandelen	13.287.537	14.826.659
Vastrentende waarden	46.204.661	47.644.303
	<u>59.492.198</u>	<u>62.470.962</u>
	2007	2006
	€	€
Aandelen		
Stand per 1 januari	14.826.659	13.092.576
Aankopen	2.502.874	6.074.841
Verkopen	(4.053.142)	(5.710.077)
	<u>(1.550.268)</u>	364.764
Gerealiseerd resultaat op verkopen	140.253	209.890
Ongerealiseerd resultaat op aandelen	(129.107)	1.159.429
Stand per 31 december	<u>13.287.537</u>	<u>14.826.659</u>
Vastrentende waarden		
Stand per 1 januari	47.644.303	46.215.465
Aankopen	3.614.972	7.814.940
Verkopen	(525.008)	(4.035.034)
	<u>3.089.964</u>	3.779.906
Gerealiseerd resultaat op verkopen	(53.154)	(115.578)
Ongerealiseerd resultaat op beleggingsfondsen	(4.476.452)	(2.235.490)
Stand per 31 december	<u>46.204.661</u>	<u>47.644.303</u>

	<u>31-12-2007</u>	<u>31-12-2006</u>
<u>Aandelen</u>	€	€
Aandelen emerging markets	667.114	700.064
Venture capital (private equity)	<u>12.620.423</u>	<u>14.126.595</u>
	<u>13.287.537</u>	<u>14.826.659</u>

Vastrentende waarden

Obligaties	<u>46.204.661</u>	<u>47.644.303</u>
------------	-------------------	-------------------

Betreft beleggingen in ING-fondsen. Deze fondsen beleggen in beursgenoteerde aandelen en obligaties.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen en overlopende activa

Van werkgevers te ontvangen premies	274.565	0
Overlopende activa	<u>3.481</u>	<u>126.933</u>
	<u>278.046</u>	<u>126.933</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Van werkgevers te ontvangen premies

Premie afrekening 2007	<u>274.565</u>	<u>0</u>
------------------------	----------------	----------

Overlopende activa

Nog te ontvangen bankrente	3.481	2.333
Overige vorderingen	<u>0</u>	<u>124.600</u>
	<u>3.481</u>	<u>126.933</u>

Overige activa

Bank of New York	0	574.190
ING Bank	<u>580.648</u>	<u>645.223</u>
	<u>580.648</u>	<u>1.219.413</u>

De liquiditeiten bij de Bank of New York worden aangehouden binnen het depot van Nationale Nederlanden en staan derhalve niet ter vrije beschikking.

	31-12-2007	31-12-2006
	€	€
Stichtingskapitaal en reserves		
Herwaarderingsreserve	0	490.051
Reserve overrente	0	1.259.400
Indexatiereserve	884.523	660.000
Algemene reserve	7.042.937	234.525
	<u>7.927.460</u>	<u>2.643.976</u>
	2007	2006
	€	€
Herwaarderingsreserve		
Stand per 1 januari	490.051	4.974.772
Resultaatverdeling boekjaar	0	(4.484.721)
Vrijval ten gunste van de algemene reserve	(490.051)	0
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>490.051</u>
Reserve overrente		
Stand per 1 januari	1.259.400	1.060.896
Resultaatverdeling boekjaar	0	198.504
Vrijval ten gunste van de algemene reserve	(1.259.400)	0
Stand per 31 december	<u>0</u>	<u>1.259.400</u>
Indexatiereserve		
Stand per 1 januari	660.000	0
Resultaatverdeling boekjaar	224.523	660.000
Stand per 31 december	<u>884.523</u>	<u>660.000</u>

	2007	2006
	€	€
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	234.525	(453.999)
Cumulatief effect stelselwijziging	5.258.644	0
Vrijval herwaarderingsreserve	490.051	0
Vrijval reserve overrente	1.259.400	0
Resultaatverdeling boekjaar	(199.683)	688.524
Stand per 31 december	<u>7.042.937</u>	<u>234.525</u>

Het minimaal vereist eigen vermogen ultimo 2007 bedraagt € 2.525.000 en het vereist eigen vermogen bedraagt ultimo 2007 € 8.829.000. Als het eigen vermogen lager is dan het minimale vereiste eigen vermogen bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien het eigen vermogen lager is dan het vereiste eigen vermogen, maar wel ten minste gelijk aan het minimale vereiste eigen vermogen, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

	31-12-2007	31-12-2006
	€	€
Technische voorzieningen		
Pensioenverplichtingen	<u>50.495.890</u>	<u>57.869.209</u>

Pensioenverplichtingen

Voorziening voor pensioenverplichtingen	48.899.601	55.907.669
Voorziening voor affinanciering vroegpensioen	1.596.289	1.961.540
	<u>50.495.890</u>	<u>57.869.209</u>

	2007	2006
	€	€
<u>Voorziening voor pensioenverplichtingen</u>		
Stand per 1 januari	55.907.669	50.800.432
Overgang op FTK		
- wijziging marktrente	(5.627.666)	0
- wijziging actuariële uitgangspunten	369.022	0
	<u>50.649.025</u>	<u>50.800.432</u>
Pensioenopbouw	3.473.230	3.794.484
Indexering en overige toeslagen	474.810	129.000
Rentetoevoeging	2.239.853	2.100.383
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(138.771)	(106.476)
Wijziging marktrente	(5.682.934)	0
Wijziging actuariële uitgangspunten	(50.291)	0
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten	(1.740.059)	(523.204)
Overige wijzigingen	(325.262)	(286.950)
Stand per 31 december	<u>48.899.601</u>	<u>55.907.669</u>

Ultimo boekjaar bedraagt de gemiddeld gewogen discontovoet 4,98% (2006: 3,86%). Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorie van deelnemers als volgt samengesteld:

	2007	2006
	€	€
Actieve deelnemers	33.313.335	38.862.000
Pensioengerechtigden	892.963	1.869.000
Gewezen deelnemers	14.693.303	15.176.000
Stand per 31 december	<u>48.899.601</u>	<u>55.907.000</u>

Voorziening voor affinanciering vroegpensioen

Stand per 1 januari	1.961.540	2.051.200
Mutatie boekjaar	(365.251)	(89.660)
Stand per 31 december	<u>1.596.289</u>	<u>1.961.540</u>

	31-12-2007	31-12-2006
	€	€
Overige schulden en overlopende passiva		
Schulden aan kredietinstellingen	255.529	0
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	51.349	36.734
Van werkgevers vooruitontvangen premies	0	1.722.562
Overige schulden en overlopende passiva herverzekeraar	1.464.183	1.456.522
Overlopende passiva	156.481	88.305
	<u>1.927.542</u>	<u>3.304.123</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Schulden aan kredietinstellingen

Bank of New York	<u>255.529</u>	<u>0</u>
------------------	----------------	----------

De liquiditeiten bij de Bank of New York worden aangehouden binnen het depot van Nationale Nederlanden en staan derhalve niet ter vrije beschikking.

Van werkgevers vooruitontvangen premies

Premie afrekening 2005	0	393.604
Premie afrekening 2006	0	1.328.958
	<u>0</u>	<u>1.722.562</u>

Overige schulden en overlopende passiva herverzekeraar

Rekening-courant herverzekeraar	331.866	776.181
Beheerskosten herverzekeraar	147.747	139.741
Uitvoerings- en administratiekosten herverzekeraar	984.570	540.600
	<u>1.464.183</u>	<u>1.456.522</u>

	31-12-2007	31-12-2006
<u>Overlopende passiva</u>	€	€
Ontvangen pensioenuitkering AZL	19.554	17.353
Actuariskosten	58.905	13.983
Werkzaamheden en reiskosten interne administrateur	15.632	22.575
Accountantskosten	24.990	23.800
Accountantskosten herverzekeraar	17.850	0
Administratiekosten	12.414	10.575
Juridische kosten	6.572	0
Bankrente en -kosten	26	19
Overige schulden	538	0
	<u>156.481</u>	<u>88.305</u>

Ten aanzien van de uitstaande schulden zijn geen zekerheden verstrekt.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Claim Stichting Pensioenfonds DuPont Nederland

In het vorig jaarverslag vermeldten wij dat er met de Stichting Pensioenfonds DuPont Nederland een verschil van inzicht bestaat over de collectieve waardeoverdracht die heeft plaatsgevonden in 2005. Het komt er op neer dat naar de mening van het bestuur van het Pensioenfonds Invista, het DuPont Pensioenfonds destijds geen volledig afgefinancierde pensioenen heeft overgedragen (waartoe het contractueel wel was verplicht) en dat de betalingen bovendien veel te laat hebben plaatsgevonden. De grootte van het betwiste bedrag is om en nabij 2 miljoen Euro. In 2007 heeft het bestuur daarover met een vertegenwoordiging van het DuPont Pensioenfonds enkele gesprekken gevoerd. Omdat de laatste partij niet tot een substantiële concessie bereid bleek, zag het bestuur, na langdurig en zorgvuldig overleg met haar juridisch adviseurs, geen andere oplossing dan het DuPont Pensioenfonds voor de rechter te dagen. Deze procedure loopt nu. De verwachting is dat de gerechtelijke uitspraak nog wel enige tijd op zich kan laten wachten.

2.5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2007

	2007	2006
	€	€
Premie bijdragen van werkgever en werknemers		
Premie bijdragen van werkgever	2.809.071	2.916.508
Premie bijdragen van werknemers	610.843	725.000
Storting ten behoeve van indexatiedepot	583.500	660.000
Kostenvergoeding van werkgever	891.151	535.827
	<u>4.894.565</u>	<u>4.837.335</u>

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 22,4% (2006: 23,0%) van de loonsom.

De kostendekkende premie en de feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

Feitelijke premie	4.894.565
Kostendekkende premie	(4.615.929)
	<u>278.636</u>

De feitelijke premie is hoger dan de kostendekkende premie. Dat wil dus zeggen dat de feitelijke premie kostendekkend is.

De gedempte premie over 2007 is niet berekend daar het bestuur voor 2007 geen gedempte verdisconteringsvoet heeft vastgesteld. Met ingang van 2008 zal de gedempte premie gehanteerd worden.

Beleggingsopbrengsten

Directe beleggingsopbrengsten op aandelen	140.253	209.890
Indirecte beleggingsopbrengsten op aandelen	(129.107)	1.159.428
Directe beleggingsopbrengsten op vastrentende waarden	(99.508)	(141.201)
Indirecte beleggingsopbrengsten op vastrentende waarden	(4.476.452)	(2.235.490)
Beheerskosten en bewaarloon herverzekeraar	(148.083)	(145.955)
	<u>(4.712.897)</u>	<u>(1.153.328)</u>

Pensioenuitkeringen

Ouderdomspensioen	138.771	106.476
Afkopen werkgevers voorgefinancierde aanspraken	28.283	127.693
	<u>167.054</u>	<u>234.169</u>

De indexatie van de uitkeringen per 1 januari 2007 zoals vastgesteld door het bestuur bedraagt 1, 0%. Het percentage per 1 januari 2008 dient nog te worden vastgesteld door het bestuur.
De post Afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 400 (2006: € 361,02). Dit zijn de wettelijk vastgestelde bedragen.

Pensioenuitvoeringskosten

	2007	2006
	€	€
Pensioenuitvoeringskosten herverzekeraar	444.153	445.156
Overige pensioenuitvoeringskosten	476.700	254.981
	<u>920.853</u>	<u>700.137</u>
<u>Pensioenuitvoeringskosten herverzekeraar</u>		
Rentegarantievergoeding	227.588	211.829
Kosten vermogensbeslag	131.761	122.638
Administratiekosten	83.141	109.443
Excassokosten	1.663	1.246
	<u>444.153</u>	<u>445.156</u>
<u>Overige pensioenuitvoeringskosten</u>		
Actuariskosten	203.133	74.435
Kosten interne administrateur	84.252	92.463
Reiskosten interne administrateur	3.585	4.526
Accountantskosten	41.710	25.778
Accountantskosten herverzekeraar	39.650	(5.361)
Administratiekosten	17.533	14.310
Juridische kosten	42.112	25.229
Verzekeringen	6.475	7.200
Opleidingskosten bestuursleden	20.519	12.865
Bestuursvergaderingen	4.926	0
Kostenbijdrage De Nederlandsche Bank	6.873	681
Contributie stichting OPF	1.317	1.500
Diverse overige kosten	4.615	1.355
	<u>476.700</u>	<u>254.981</u>

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat het pensioenfonds in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd.

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandepensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de gemiddelde salarisstijging in het afgelopen kalenderjaar bij Invista (Nederland) B.V.. De indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de indexering kan in principe worden ingehaald.

Het pensioenfonds streeft er tevens naar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze indexering heeft een voorwaardelijk karakter. De indexering is maximaal gelijk aan het rendement, ook als de prijsstijging hoger is.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met deels 3% en deels 4% (2006: 4%).

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijziging overige actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstelling ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

	2007	2006
	€	€
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		
Afkoop werkgevers	(28.283)	(127.693)
Afkoop overgedragen pensioenverplichtingen	(1.711.776)	(395.511)
	<u>(1.740.059)</u>	<u>(523.204)</u>
Overige mutaties		
Vrijval voorziening excassoreserve	(1.388)	(1.065)
Technisch resultaat	(323.874)	(285.885)
	<u>(325.262)</u>	<u>(286.950)</u>
Vermeerdering voorziening affinanciering vroegpensioen		
Mutatie voorziening affinanciering vroegpensioen	<u>(365.251)</u>	<u>(89.660)</u>
Saldo overdracht van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	(53.316)	(11.579)
Uitgaande waardeoverdrachten	1.711.776	395.512
	<u>1.658.460</u>	<u>383.933</u>

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

	<u>2007</u>	<u>2006</u>
Overige lasten	€	€
Resultaat op sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid en invaliditeit	<u>(474.864)</u>	<u>285.885</u>

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Dordrecht, 18 juni 2008

Stichting Pensioenfonds Invista
Het bestuur

3 OVERIGE GEGEVENS

3.1 Bestemming saldo van baten en lasten

Voorgesteld wordt het resultaat over 2007 ad € 24.840 toe te voegen aan de algemene reserve.

3.2 Bestemming resultaat 2007

Conform het voorstel is het resultaat over 2007 toegevoegd aan de algemene reserve. Vervolgens is onderstaande verdeling toegepast:

	€
Toevoeging aan de indexatiereserve	224.523
In mindering op de algemene reserve	(199.683)
	<hr/>
	24.840
	<hr/> <hr/>

3.3 Gebeurtenissen na balansdatum

Door beëindiging van het garantiecontract zijn de pensioenverplichtingen die voortkomen uit de pensioenregeling per 1 januari 2008 herverzekerd op basis van een kapitaalcontract. Hierdoor is met terugwerkende kracht een volledig eigenrisicoschap ontstaan.

Per balansdatum is sprake van een reservetekort. In verband hiermede is inmiddels een herstelplan ingediend bij De Nederlandse Bank.

3.4 Uitvoeringsovereenkomst

Met de aangesloten onderneming is een uitvoeringsovereenkomst afgesloten waaruit de rechten en verplichtingen tussen het fonds en de werkgever blijken. In deze overeenkomst is onder meer vastgelegd dat de aangesloten onderneming wordt verplicht alle wijzigingen in het deelnemersbestand tijdig aan de administrateurs (en de herverzekeraar) te melden. Tevens is vastgelegd, dat aangesloten werkgever de volgens het pensioenreglement vastgestelde premie aan het fonds dient af te dragen, te weten door de herverzekeraar in rekening gebrachte actuariële premie inclusief een kostenopslag.

3.5 Accountantsverklaring

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Invista

ACCOUNTANTSVERKLARING

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2007 van Stichting Pensioenfonds Invista te Dordrecht bestaande uit de balans per 31 december 2007 en de staat van baten en lasten over 2007 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de stichting. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de stichting heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Invista per 31 december 2007 en van het resultaat over 2007 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Den Haag, 18 juni 2008

Ernst & Young Accountants
namens deze

w.g. M.C. Spierings RA

3.6 Actuariële verklaring

ACTUARIËLE VERKLARING

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Invista te Dordrecht is aan Hewitt Associates B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2007.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Als onderdeel daarvan:

- heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
  - heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.
- Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegeven verplichtingen zal kunnen nakomen.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De bevindingen van de accountant ten aanzien van de door het fonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt heb aanvaard.

Met inachtneming van het navolgende ben ik van oordeel dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Invista is naar mijn mening niet voldoende, vanwege een beperkt reservetekort. Daarbij is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds zal kunnen voldoen aan de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, in aanmerking nemend het streven inzake toeslagen, zoals aan verzekerden meegedeeld en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria.

Ik heb daarbij in ogenschouw genomen dat per 1 januari 2008 het garantiecontract is omgezet in een kapitaal contract en dat daarmee de voorziening pensioenverplichtingen volledig moet worden beschouwd als voor risico fonds. Verder merk ik op dat in de verslagstaten is gerapporteerd alsof gedurende het gehele boekjaar de voorziening voor risico fonds is terwijl dat feitelijk pas per 1 januari 2008 het geval is.

W.g.

Amsterdam, 30 juni 2008.
Ir. P.M. Wouda AAG
verbonden aan Hewitt Associates B.V.